

46 aar. Han blev gift i Christiania 3. mai 1786 med *Maren Sansdviig*, som efter hans død fortsatte forretningen. Hun bidrog til den store universitetsindsamling med 2 000 rdl. dansk kurant, eller samme beløb som bl. a. stadshauptmand Paul Thrane gav. Efter sin **mands** død fortsatte hun forretningen i **gaarden** gammelt **matr.nr.** 29 i forstæderne (nu **Brogaten** 1, hjørnet av **Storgaten**). Hendes handelskopibok (**fortsat** av sønnen) for aarene 1815—1829 findes i Riksarkivet, og fra den har Jac. S. **Worm-Müller** i Christiania Sparebanks jubilæumsskrift hentet enkelte vidnesbyrd om vanskelighederne under den store økonomiske **krise** efter Napoleonskrigene, en **krise** hun imidlertid lykkelig kom over. Hun døde i Christiania 4. febr. 1824 og **angives** da 69 aar gl., men ved **folketællingen** 1801 42 aar. De hadde 3 barn, alle fødte og døde i Christiania: *Birgitte Catharina B.*, født 12. mai 1787 (ikke 1788), død 26. okt. 1853 som barnløs enke efter residerende kapellan til Rragernes og Stramsø Peder Bjørnstad (om hendes legater se Nicolaysen: Norske Stiftelser III); *Dorothea Marie B.*, født 3. febr. 1795 (ikke 1796), død 27. okt. 1868 som enke siden 26. mai 1829 efter residerende kapellan til Aker og Oslo Jens **Frederik** Schroeter, hvem hun hadde ægtet i Aker 15. okt. 1818 (5 barn); *James Collett B.*, født 22. april 1796, død ugift 7. okt. 1884 som fhv. kjøbmand paa sin løkke, paa hvis tomt bl. a. Frogner kirke nu ligger.

Lidt om familien Benkestok.

Av fhv. statsarkivar E. A. Thomle.

I d:n. Personalhist. Tidsskrift 9 R. VI s. 160—170 har **Jeg** meddelt **nogen** oplysninger om **slegten** Benkestok, hvis genealogi har været noksaa ufuldstændig og usikker. Jeg har her sluttet mig til sekretær Sollieds mening, at **oversigtstavlen** i det gamle norske lovhaandskrift fra det 16. aarhundrede (A. M. nr. 333 fol. i Københavns Universitetsbibliotek) er ngtig, naar det der **angives**, at Trond Benkestok til Melø og Jordanger var **søn** av en *Torleif Benkestok*, hvis mor «*Bergiuith*» var en datterdatter av Ulvilde Jonsdatter **Smør**, **søster** av N. R. R. hr. Svale Jonssøn Smør. Paa det anførte sted antok jeg at

navnet «**Bergiuth**» i oversigtstavlen maatte bero paa en læse- eller skrivefeil av avskriveren, uten at jeg dog kunde anse det sandsynlig, at det kunde være **nogen** skrivefeil av **nogen** av de navn, som ellers tillægges Torleif Benkestoks mor. Jeg var tilbøielig til at tro, at «**Bergiuth**» maatte være en feil for Bergliot, mens jeg ikke kunde anta, at det lettelig kunde være **nogen** feil for «**Bergmæl**» eller «**Brynhild**», hvilke navn ogsaa tillægges Trond Renkestoks hustru. Nu har imidlertid hr. **Sollied** (III s. 293) anset det for sandsynlig, at «**Bergiuth**» er en skrive- eller læsefeil for «**Brynhild**». «**Sammenligner** man nemlig disse navn i datidens skrift, viser det **sig,**» sier hr. **Sollied**, «at likheten er saa stor, at feiltagelsen blir ganske let forklarlig.,

Der findes ogsaa ganske vist noget, der kunde tale for en saadan forveksling, idet navnet **Brynhild** jo senere gaar hyppig igjen i **slegten** Benkestok, mens alle de navn. om hvilke det her ellers kunde bli spørsmål, ikke forekommer en eneste gang. Men det kan dog neppe allikevel forholde sig saaledes. **Navne-**formen «**Bergiuth**» var. mig ganske fremmed. Men ifølge Eivind **Vágslid** Norsk **Navnebok** (Oslo 1930) er navnet Bergjut en form av navnet Bergljot, som findes brukt baade som **kvinde-** og **mandsnavn**. **Det** er vel derfor ingen grund til at anta, at der i oversigtstavlen foreligger **nogen** læse- eller skrivefeil. Hvor underlig det end kan synes, at dette navn aldrig findes i Torleif Benkestoks efterslegt, har man vel ingen ret til at tillegge oversigtstavlen forsaavidt **nogen** feil. At navnet brukes baade som **kvinde-** og som **mandsnavn** er ogsaa sikkert. Ifølge en mig meddelt opplysning fra major Johan **Galtung**, Bergen, i skrivelse av 22. august 1932, forekommer navnet **endnu** 1695 som **mandsnavn** i Ryfylke. Den 22. oktober 1695 fremkom en mand «**Biergud Smed i Vigen**» paa ytre **Vandvik** ting i Suldal, idet han hadde instævnet sin leilending Hans Nedre **Tvedene** for resterende landskyld av 2 pund **smør** i Nedre **Tvedene**, ialt 35 rdl. At navnet «**Bergiuth**» i oversigtstavlen er et **kvinde-**navn, maa vel være sikkert.

I min artikkel i Personalhist. Tidsskrift har jeg ogsaa omtalt lagmanden i Oplandene N. R. R. hr. Ravalld Nilsson og hans 2 **sønner** Nils og Erik **Ravalldssønner** og i denne forbindelse gjort oppmerksom paa, at det maa bero paa en misforstaaelse, naar historikeren justitarius Jens Chr. Berg i «**Historisk Under-**

retning om **Landeværnet**» antar, at lagmandens søn Nils skulde være identisk med Nils Ragnvaldssøn til store Brandviken, der var gift med Hedvig Baardsdatter. Og jeg har i denne anledning bemærket, at Nils Ragnvaldssøn paa store Brandviken og hans **slegt** nok muligens allikevel kan ha hørt til **slegten** «Frieland», hvortil lagmanden Ravald Nilssøn hørte, om han end i Danmarks Adels Aarvog opføres paa Galtungættens stamtafle. Jeg tillægger her at det vel ikke er **nogen** nødvendighet, at ogsaa Nils Ragnvaldssøn til store Brandviken **henføres** til Ænesætten, selv om man ellers antar, at Galtungætten er en gren av denne æt, hvortil den heiføres av hr. **Sollied**. Og naar han gjør dette, er det væsentlig — som det synes — fordi han (3: Gaute Erikssøn **Galtung**) fører et merke i sit segl, der nøiagtig er det samme som det den eneste av Ænesættens medlemmer, hvis merke kjendes, fører i sit, og fordi Gaute Erikssøn er i besiddelse av den største del av Ænesættens jordegods., Spørsmålet om hvorvidt Gaute Erikssøn **Galtung** stod i en agnatisk forbindelse med Ænesætten, har jeg overhodet slet ikke behandlet, da det laa aldeles utenfor de **spørsmaal**, som var gjenstand for min artikkel. Jeg har ganske visst sagt, at hypotesen om disse **slegters** agnatiske forbindelse — saavidt jeg **forstaar** — væsentlig var basert paa, at det merke som Gaute Erikssøn og Greip Toressøn fører i sine segl er fuldstændig det samme, og at Gaute Erikssøn kom i besiddelse av Ænesættens eiendommer. Men jeg kan ikke forstaa, at mine uttalelser forsaavidt kan gi **nogen** gyldig grund til at paastaa, at jeg skulde ha **benegtet** muligheten eller sandsynligheten av den **agnatiske** forbindelse **mellem** de to **slegter**. At det **væsentlig** er paa grund av vaabnenes **likhet** og godsforholdene at man drar den slutning at **Galtung-** og Ænesætten er en og samme **slegt** kan vel ikke bestrides, og at min gjengivelse herav er fuldstændig korrekt kan vel heller ikke benegtes. Hr. **Sollied** mener, at der ved siden herav ogsaa er andre momenter, der taler for hans opfatning, og han nævner i denne forbindelse at baade Gaute Erikssøn selv og Sigurd **Galtes** far begge fører Ænesættens utpregede fornavn, og at Greip Ivarssøn av **Æneslegten** uttrykkelig **kalder** hr. Gaute Enkssøn «**sin frænde**». Men ingen av disse omstændigheter er her, saavidt jeg forstaar, av **nogen væsentlig** betydning. At en **mands** fornavn kan være

hentet fra en slegtning, er klart nok, men det danner dog i sig selv intet bevis. Og ordet «**frænde**» er i den tids sprogbruk saa omfattende og svævende, at det i grunden ikke sier det **mindste**. Det **behøver** overhodet ikke engang at betegne at to personer **staar** i nogensomhelst blodsforbindelse med **hinanden**. At gods kan erhverves paa anden maate end ved arv er jo **git**, og erkjender man **først**, at man ikke ganske uten videre kan slutte sig til to personers agnatiske slegtskap, om de end fører et og samme merke i sit segl, hvad hr. **Sollied** jo medgir, saa blir jo paastanden om at Ænesætten og **Galtungerne** er en og samme æt noksaa usikker. Jeg ser nok, at hr. **Sollied** er av den opfatning, at det merke, hvorom der her er tale, er saa «**særpræget**», at han mener at kunne etablere en undtagelse fra en ellers almindelig regel. Men heri kan jeg for mit vedkommende ikke være enig. Ethvert **saadant** merkes **hensigt** er jo netop at være «**særpræget**». Det er jo derfor man overhodet vælger sig et merke. Og jeg kan heller ikke indrømme, at det her omtalte merke er mere «**særpræget**» end alle andre av samme art. At de her anførte momenter tilsammen ikke skulde kunne gi «**et** tilstrækkelig grundlag for en slutning som den om Ænesslegten og Galtungernes forbindelse, vil jeg for mit vedkommende slet ikke **benegte**. Men det er ikke dette, som det her spørres om. Paastanden er jo «**at** hr. Gaute **Eriks-søn** tilhørte den gamle lendermands æt paa Ænes, Mel og Hatteberga, at han altsaa stod i en agnatiske forbindelse med denne slegt. Og hr. **Sollied** har jo ogsaa i konsekvens med denne opfatning **opført** et manglende mellemlid, som ikke **kjendes** fra noget bevart historisk dokument. En hypotese i disse forhold kan naturligvis ofte **være** paakrævet og nyttig, og den kan selvfølgelig ogsaa ofte være rigtig — **selvom** man ikke med det forhaandenværende materiale paa **nogen** vis kan **føre** bevis **herfor**. Men man maa være meget forsigtig med at drage altfor bindende slutninger, og at **fastslaa** hypoteser **som** absolut sikre **kjendsgjeringer** bør man helst la være.